

ПОЛОЖИТЕЛНИ И ОТРИДАТЕЛНИ ЧЪРТИ НА ЧОВЪКА

Лекции отъ Учителя

* * *

СОФИЯ

1928

Лѣность и прилежание.

Ще се спра само върху двѣ думи: лѣность и прилежание. Лѣността и прилежанието сж братъ и сестра. Лѣността и удоволствието всѣкога вървятъ заедно, както прилежанието и дѣятелността. Каквато е връзката между първитѣ двѣ, между лѣность и удоволствие, такава е връзката и между последнитѣ двѣ — прилежание и дѣятелность. Лѣнивиятъ човѣкъ обича да се удовлетвува, а прилежниятъ — да работи, той е работливъ човѣкъ. Дѣятелността и работоспособността, това сж двѣ аналогични състояния на душата. Лѣността изключва истинската култура отъ себе си. Лѣнивиятъ не е културенъ човѣкъ. Той може да се нарече цивилизованъ, но не и културенъ човѣкъ. Лѣността е присъща на еволюцията. Както казахъ, еволюция сжществува само за слабия човѣкъ. Лѣнивиятъ човѣкъ търси удобства, той не обича да промѣня мѣстото си, не обича да се движи. Той обича да има 10 — 20 слуги на разположение, да е обиколенъ съ звѣнци, и щомъ бутне нѣкой отъ

човѣкъ да бжде прилеженъ? — Прилежанието е качество на всѣка душа, което тя е наслѣдила отъ духа. Казва се за духа, че е неморенъ въ своята дѣятелность. Духътъ постоянно работи. Прилежанието е качество, което подбутва човѣка къмъ работа, да свърши всички свои започнати, но недовършени работи. Прилежниятъ ученикъ всѣкога ще си научи уроцитѣ; прилежниятъ работникъ всѣкога ще си свърши работата за деня; прилежниятъ богомолецъ ще си направи молитвата наврѣме. Изобщо, прилежниятъ човѣкъ винаги завършва работата, която е започналъ.

Друго отличително качество на прилежния човѣкъ е това, че той започва съ малки, а не съ голѣми работи. Обаче, започне ли една работа, той я свършва до край. При великитѣ, при грандиознитѣ работи, винаги се намѣсватъ редъ побудителни причини, но не и прилежанието. Богатството е родило лѣността, а сиромашията — прилежанието. Прилежниятъ човѣкъ разбира смисъла на живота. Той учи и знае защо учи. Лѣнниятъ човѣкъ пѣкъ седи въ бездѣйствието и не знае, защо не му се работи.

Какво бихте писали, ако ви се дадешетемата: „Кога се ражда лѣността и кога — прилежанието“? Изобщо, когато хората изгубятъ своитѣ първични идеали, лѣността се явява на сцената на живота. Изгуби ли чо-

вѣкъ посоката на своя вжтрѣшенъ животъ, въ него се заражда лѣнността. Въ този случай, ние опрѣдѣляме лѣнността като послѣдствие, като резултатъ отъ загубването на нѣщо велико. Кога се ражда прилежанието? — Когато човѣкъ намѣри своя пжть, т. е. когато намѣри посоката на своя вжтрѣшенъ животъ. Прилежанието е показателъ на истинския пжть въ живота. Докато човѣкъ е прилеженъ въ каква и да е работа, това показва, че той е на истинския пжть на живота. Докато човѣкъ е лѣнивъ, това показва, че той е извънъ истинския пжть на живота: той нѣма цѣль, нѣма смисълъ въ живота, живѣе неправилно, затова идеитѣ и желаніята му сжщо така сж неправилни.

Прѣдставете си слѣднитѣ прости случаи въ живота. Нѣкой човѣкъ казва: азъ не искамъ да уча. Или: азъ не искамъ да стана философъ, не искамъ да бжда ученъ, поетъ, музикантъ или какъвъ и да е знатенъ човѣкъ. И този човѣкъ, за да убѣди и себе си, и другитѣ, че е правъ, ще започне да ви цитира стихове отъ Писанието, дѣто се казва, че знанието, придобивкитѣ на човѣка сж тягостъ на духа. Човѣкъ трѣбва да живѣе спокойно, тихо, да знае, защо е живѣлъ. Кои сж побудителнитѣ причини, които каратъ този човѣкъ да мисли и да постжпва така въ живота си? — Лѣнността. Само лѣнивиятъ човѣкъ възстава противъ

страданията. Всички хора, които се възмушават отъ страданията, сж лѣниви хора. Като имъ се заговори за страдания, сърцето имъ трепва. Лѣнивитѣ хора иматъ неправилно философско спокойствие. За да избегнатъ страданията, тѣ запазватъ вжтрѣшно спокойствие.

Сега азъ нѣма да се впускамъ надълбоко, да ви обяснявамъ произхода на лѣнността, но казвамъ: лѣнността всѣкога произвежда извѣстна разслабеностъ, отпуснатостъ на организма. Нѣкои смѣсватъ лѣнността съ почивката. Не, почивката е едно нѣщо, а лѣнността — друго. Почивката е едно естествено състояние, при което човѣкъ промѣня положението си, придобива загубенитѣ енергии, обновява организма си и слѣдъ това се усѣща бодъръ и готовъ за работа. При лѣнността, състоянието на човѣка е почти едно и сжщо прѣзъ цѣлия день. Казвамъ: най-опасната болестъ за младия човѣкъ е лѣнността. Нѣма по-опасна болестъ за младитѣ отъ лѣнността. Азъ говоря за онзи младъ човѣкъ, който е пригърналъ извѣстна идея въ живота си. Лѣнивъ ли е човѣкъ, той нищо не може да реализира отъ своята идея. Дойде ли лѣнността у човѣка, тя ще го спре въ неговото развитие. Тя не потиква човѣка напредъ. Каквото благородно начинание да се зароди у човѣка, дойде ли лѣнността, ще го чуете да

казва: нѣма защо да бързамъ сега, ще дойде време и за това. Лѣнивиятъ човѣкъ все отлага. За да изтъкнатъ резултатитѣ отъ положителнитѣ и отрицателнитѣ качества на човѣка, хората на миналото, сж написали редъ басни и пословици съ нравоучителни заключения. Напримѣръ, въ баснята „Щурець и мравки“, тѣ прѣдставляватъ щуреца като символъ на лѣността, а мравката — символъ на прилежание и трудолюбие. Не, това нравоучително заключение не е правилно. Щурецьтъ не е лѣнивъ, и мравката не може да символизира истинското прилежание и трудолюбие. Въ тия нравоучения днесъ трѣбва да се направи една малка корекция. Мравката е, наистина, активна, дѣятелна, но чувството, което я заставлява да се прояви такава, не е прилежанието, но стяженолюбие. Въ моитѣ очи, щурецьтъ, съ своитѣ пѣсни, е прѣдвѣстникъ на една нова култура. Той е културенъ. Между щуреца и заека има известно сходство: заднитѣ крака на щуреца сж дълги, и той обича да скача. Сжщото нѣщо се забѣлѣзва и у заека.

Казвамъ: отъ чисто психологическо гледище, за да може една работа да се свърши добръ, човѣкъ трѣбва да има разположението на щуреца. Щурецьтъ винаги има разположение. Въ това отношение щурецьтъ мяза на видень, ученъ, човѣкъ, който добръ раз-

бира живота. Това не значи, че той разбира живота като човѣкъ, но като щурець. Въ ограниченя кръгъ на своя животъ той го разбира и използува добрѣ. Мравитѣ пѣкъ символизираатъ култура, която е изгубила вече своето направление въ живота. Тѣ показватъ за отклонението на културата отъ правия ѝ пътъ. Като се прослѣди живота на мравитѣ, може да се намѣрятъ причинитѣ въ органическия свѣтъ за спиране развоя на една култура. И ако тѣрсите отрицателнитѣ, лошитѣ чѣрти на дадена култура, ще ги намѣрите въ живота на мравитѣ. Между тѣхъ има редъ и дисциплина, но дисциплина на насилие, дисциплина на жестокость. Тѣ сж сжщества на краенъ материализъмъ, но не и на идеализъмъ. Когато младиятъ човѣкъ казва, че трѣбва да се работи на младини, за да се почива на старини, това подразбира култура на мравитѣ.

Съврѣменнитѣ хора, като се ржководятъ отъ принципа, да работятъ на младини, за да почиватъ на старини, сж създали лѣността. Подъ почивка тѣ разбиратъ това успокоително състояние, въ което човѣкъ само си почива и удоволствува. Върху този принципъ сж съградени и нѣкои религиозни системи. Турцитѣ, запримѣръ, си прѣдставляватъ рая, като блаженство: прѣдъ тѣхъ седи цѣла планина отъ пилафъ, полѣтъ съ масло

Тѣ държатъ нергиле въ устата си и лъжица въ ржка, и отъ врѣме на врѣме си пушатъ и взиматъ отъ пилафа. Това състояние се продължава цѣла вѣчностъ. То е вѣчниятъ животъ на щастие и блаженство. И много отъ съврѣменнитѣ хора си прѣдставляватъ живота по този начинъ и казватъ: да има прѣдъ мене планина отъ пилафъ и азъ да седя съ лъжица въ ржка прѣдъ нея, безъ никаква мжчнотия да бъркамъ въ пилафа, да си хапвамъ и за нищо въ свѣта да не мисля — въ това седи смисъла на живота. Тия хора търсятъ лесния животъ, безъ мжчнотии и страдания.

Питамъ: каква култура, каква цивилизация или каква идея може да се роди при такова разбиране на живота? Днесъ младитѣ се възпитаватъ по единъ начинъ, старитѣ — по другъ начинъ, но въ края на краищата, и еднитѣ, и другитѣ, като се натъкватъ на мжчнотии и противорѣчия въ живота си, казватъ: защо е създаденъ така свѣтътъ? Казвамъ: мислите ли, че Богъ, Който е създалъ свѣта и мислилъ съ вѣкове, какъ и по какъвъ най-добъръ начинъ да го създаде, ще внесе всички тѣзи противорѣчия, мжчнотии и страдания, отъ които вие да се спъвате? Мислите ли, че Богъ, Който е създалъ цѣлата вселена, не е прѣгледалъ, не е взелъ въ внимание всички най-правилни начини и методи за развитието на всички сжщества? Мислите ли, че Той не

е прѣдвидилъ всички условия за и противъ общото развитие на живота? — Всичко това е прѣдвидено още прѣди създаването и проявяването на живота, и ако днесъ изпжкватъ повидимому редъ противорѣчия въ живота, тѣ не сж Божие цѣло, но тѣ сж сѣнки, които сжществуватъ въ съзнанието на недоразвититѣ още сжщества. Тия сѣнки се дължатъ на други сжщества, които сж влѣзли въ съзнанието на хората и сж затъмнили тѣхната първоначална свѣтлина. Животътъ, самъ по себе си, тѣй както е билъ първоначално въ съзнанието на Бога, е идеаленъ, възвишенъ и съвършенъ. И ако човѣкъ вложи въ живота си онази абсолютна вѣра, че всичко, което Богъ е направилъ, е добро и съвършено, той ще се домогне до истинския, до дълбокия смисълъ, който Богъ е вложилъ въ цѣлокупния животъ. Тогава, човѣкъ ще разбере, какво е прѣдзначението на тия привидни противорѣчия; той ще разбере още, защо идватъ страданията и мжчнотиитѣ въ живота. За да се достигнатъ практически тия резултати, и да се спаси човѣкъ, той трѣбва да схване всички ония най-фини приоми, чрѣзъ които лѣността го обхваща, за да спре неговото развитие. Лѣността е сила, която съзнателно се домогва до човѣка, за да му противодѣйствува въ живота. Когато силитѣ въ човѣка се уравниятъ, въ него се явява лѣность,

бездѣйствиe. Прѣдставете си, напримѣръ, че двама юнаци, съ равни сили, излизатъ да се борятъ единъ срѣщу другъ. Тѣ ще се борятъ извѣстно врѣме, но никой отъ тѣхъ нѣма да спечели борбата, вслѣдствие на което тя ще се прѣкрати. При това положение не може да има вѣчна борба. Смиcълътъ* на живота не е въ вѣчната борба, но въ вѣчното движение. Въ този случай, на помощъ иде прилежанието. То е онзи импулсъ на човѣшкия духъ, който постоянно потиква ту една, ту друга сила или способностъ у човѣка къмъ дѣйностъ и го държи въ постоянно съзнателно движение, което ние наричаме „работа“. Ето зашо, прилежанието трѣбва да влиза като основенъ елементъ въ всѣки актъ, въ всѣка мисль, въ всѣко чувство.

И тѣй, прилежанието се отличава съ това, че прѣвъзмогва всички трудности и мжчноти въ живота, а лѣнността отстѣпва и при най-малката спѣнка. Слѣдователно, за да не може лѣнността да се загнѣзди въ ума, въ сърцето или въ волята на човѣка, като болезнено вжтрѣшно състояние на душата, той не трѣбва да се спира прѣдъ никакви мжчноти въ живота си, защото всѣка мжчнотия, колкото малка и да е тя, прѣдставлява единъ етапъ, прѣзъ който човѣкъ трѣбва да мине. Тя прѣдставлява прѣграда, на която има поне едно отворстие, прѣзъ което може да се

излезе. Мжчнотиитѣ въ живота сж нѣщо подобно на формулитѣ въ математиката. Ако знаешъ формулитѣ, ще можешъ да рѣшавашъ и задачитѣ. По сжщия начинъ, ако се справите съ една ваша мжчнотия, вие ще можете да рѣшите и задачата на вашия животъ. Мжчнотиитѣ сж елементи на дадени задачи.

Сега азъ искамъ добрѣ да ме разбирате, добрѣ да ме слушате. Понѣкога лѣнивиятъ човѣкъ си мисли, че е божество, за което всички трѣбва да работятъ. Той се счита като центъръ на вселената и казва: азъ не трѣбва да се движа отъ мѣстото си, защото помръдна ли се, всичкиятъ редъ и порядъкъ въ свѣта ще се наруши. Въ това отношение този човѣкъ е философъ, счита, че само той има право да учи хората, какъ да работятъ и да живѣятъ, а щомъ дойде въпросъ до него, той казва: азъ свършихъ своята работа въ свѣта, свършихъ и съ въпроса за учене и за молитва, свършихъ и съ въпроса за Любовта. Сега не ми остава нищо друго, освѣнъ да седя неподвижно, като точка въ вселената, около която всички други да се движатъ и да работятъ. Който иска да му кажа, какво трѣбва да прави, да дойде при мене. Такъвъ човѣкъ може да ви учи, какво нѣщо е прилежанието, безъ да го прилага самъ той. Той търси охолния животъ и удоволствията. Говори меко, тихо и спокойно, ка-

то философъ. Съ никого не се кара; повидимому е благъ и спокоенъ, усмихва се налѣво — надѣсно, и ако нѣкой му противорѣчи, ако не иска да свърши работата, която му възлага, той ще брѣкне въ джоба си, ще извади оттамъ една или нѣколко звонкови монети и ще му каже: ако искашъ да станешъ прилеженъ човѣкъ, направи тази работа и не ме заставяй да изгубя спокойствието си. Изгубя ли своето спокойствие, ти ще изгубишъ живота си, защото ще се наруши реда и порядъка въ цѣлата вселена. Щомъ се изпълни желанието му, той казва: ето единъ будала човѣкъ, който не разбира смисъла на живота!

Лѣнивиятъ човѣкъ постоянно дава съвѣти на другитѣ. На едного казва: иди да копаешъ на лозето! На друго казва: ти чети, учи! На трети казва: иди да орешъ на нивата! А той само седи и се подсмива на слабоститѣ на хората. Нѣкои наричатъ лѣността „вжтрѣшна аристокрация“ на човѣка. Лѣнивиятъ човѣкъ се движи съ голѣмо достоинство и величие, дава си видъ, че всичко разбира. Отъ кога води началото си лѣността?—Още отъ първия човѣкъ, който, като останалъ безъ работа, искалъ да надхитри природата, да ѝ се наложи. Но разумната природа не обича лѣжитѣ, не обича бездѣйствието, не обича да се прѣстѣпватъ нейнитѣ закони. Дълго време тя е мълчала и наблюдавала

само, до кога ще се продължи тази работа. И като видѣла, че тази работа нѣма да се изправи сама по себе си, като минавала покрай човѣка, тя започнала всѣки день да туря на гърба му по една малка прашинка. Лѣнивиятъ човѣкъ, като не обичалъ да се чисти, оставялъ праха на гърба си. Така той очаквалъ другъ нѣкой да го очисти, докато най-послѣ на гърба му се събралъ толкова много прахъ, че той забѣлѣзалъ; какво животътъ му се измѣня и губи смисъла си. Той не може да разбере, че причината за натрупването на прашинкитѣ по гърба му, това е той самъ. Туй натрупване на прашинкитѣ се изразява въ общо затлъстяване на организма. Този човѣкъ затлъстява толкова много, че всичко красиво въ него се обезобразява. Той започва да се чуди на всичко това и казва: какъ тѣй, азъ, спокойниятъ човѣкъ да дойда до това положение? Има нѣщо безсмислено въ живота! Започва да се оглежда оттукъ—оттамъ и казва: какво е станало съ мене, че се измѣнихъ толкова много?

Слѣдователно, много отъ сегашнитѣ безпокойствия и страдания въ свѣта се дължатъ единствено на бездѣйствието. За всѣки даденъ моментъ човѣкъ може да бжде лѣнивъ въ добродѣтелята, лѣнивъ въ знанието, лѣнивъ въ истината, лѣнивъ въ мъдростъта. Лѣността сѣществуваше и въ Соломона, като

качество на човѣшкото. Слѣдъ като Соломонъ доби всичкото знание на свѣта, лѣнността първа тури своето краче въ него, и той каза: „Суета на суетитѣ, всичко е суета! Много знание е тежестъ за духа.“ Слѣдъ това Соломонъ се прѣдалъ на ядене и пиене. Той търсилъ причинитѣ на лѣнността въ себе си, но не могълъ да ги намѣри. Най-послѣ напусналъ всичко и свършилъ съ падение.

И тъй, правилниятъ, естествениятъ пѣтъ въ живота е прилежанието. Докато прилежанието е залегнало дълбоко въ човѣка, той върви въ правия пѣтъ на живота, въ който всички сили и способности се развиватъ правилно. Прилежниятъ човѣкъ е радостенъ и веселъ. Като се връща вечеръ отъ работа, той е тихъ и спокоенъ, доволенъ, че е свършилъ работата, която му прѣдстояла прѣзъ деня. Той има свой активъ и пасивъ. Красиво е, когато човѣкъ успѣе да постигне такова състояние въ себе си! Каже ли нѣкой човѣкъ, че скърби за своитѣ непостигнати желаня, това показва, че той е билъ лѣнивъ. Само лѣнвиятъ човѣкъ мисли, че желанята му не могатъ да се постигнатъ. Недоволството е състояние, присъщо на лѣнността. Недоволството и лѣнността вървятъ заедно. Или, казано съ други думи: лѣнността е майка на недоволството. Който е лѣнивъ, непрѣменно ще има вжтрѣшно недоволство въ себе си.

Та казвамъ: ако искате психологически да разберете качествата на лѣността и прилежанието, ще се доберете до външната страна на новия животъ, който искате да придобие. Прилежанието ще ви покаже методитѣ и законитѣ, които сжществуватъ въ живота; то ще ви покаже още и съ кои хора ще можете да работите. Лѣността пъкъ ще ви отклонява отъ правия пжтъ. Много дѣца до извѣстна възраст сж активни, прилежни, но послѣ трѣгватъ по пжтя на лѣността, и така изгубватъ смисъла на живота. Ще знаете слѣдното правило: злото се явява като резултатъ на лѣността. Или, лѣността е майка на злото. Доброто е резултатъ на прилежанието. Или, прилежанието е майка на доброто. Това е вжтрѣшно, психологическо разграничение между злото и доброто.

Нѣкои питатъ: отъ какво е родено злото? — Отъ лѣността. Лѣността е цивилизация, която е родила злото. Силата на злото не е постоянна, но то има ефектъ, понеже въ него ставатъ чести избухвания. Въ злото дѣйствува българскиятъ остень. Волтъ оре на нивата, движи се, защото остеньтъ го побутва. Коньтъ тича, служи на господаря си, защото камшикътъ се упражнява върху него. Нито волтъ, нито коньтъ работятъ по своя добра воля. Остенътъ и камшикътъ сж причина за тѣхната дѣятелность.

Слѣдователно, ако човѣкъ има въ себе си стимулъ, подобенъ на остень или камшикъ, който го заставя да работи и върви напредъ, това не е правилна дѣятелность. По този начинъ и лѣнивиятъ може да работи. Когато иска да извърши нѣкоя работа, лѣнивиятъ ще накара нѣкого да го застави насила да работи. Силитѣ въ лѣнивия човѣкъ сж пасивни. Той казва: „Кой ще си чупи главата да учи това или онова? Господъ не е създалъ живота за мъчение. Нѣма защо да се мъча.“ Излѣзе вѣнъ, понапече се малко на слънце, пакъ влѣзе вжтрѣ, легне да си почива. Лѣнивиятъ човѣкъ търси удоволствията въ живота. Нѣкой казва: азъ не искамъ да уча. — Азъ зная, кои сж причинитѣ за това нѣщо. — Азъ не искамъ да се моля. — И затова зная причинитѣ. Кой тѣ заставя на сила да се молишъ? Ако те заставятъ на сила да се молишъ, това не е молитва. Ако те заставятъ на сила да правишъ добро, това не е добро. Добро е това, което се върши по закона на прилежанието, което е естествено, здравословно състояние на човѣка. Човѣкъ винаги трѣбва да държи прилежанието въ себе си. Дойде ли до нѣкоя спѣнка въ живота си, той трѣбва абсолютно да отхвърли лѣнностьта отъ себе си. Не върви ли нѣщо въ живота ви, откажете се напълно отъ лѣнностьта и започнете съ прилежанието. Само чрѣзъ

него ще разрешите въпроситѣ: защо сжществува злото въ свѣта, защо сжществувагъ и противорѣчията. Дойде ли лѣнността при васъ, откажете се отъ нея. Тя е майка на злото. Не се сърдете на лѣнността, но изслушайте я, тя има цѣла история. Ако бждете внимателни съ нея, тя ще ви каже истината, отдѣ води произхода си, какъ се е загнуздила въ човѣка и т. н. Не мислете, че е лесно да се освободите отъ лѣнността. Тя е жива сила, която разполага съ такиза гънки похвати, че ако не знаете, какъ да постъпите съ нея, тя ще се метне на гърба ви и цѣлъ животъ ще я носите. Тя ще се промъкне и въ най-добрия ви приятелъ, когото обичате, за да ви заблуди и изкара отъ правия пжтъ на живота.

Ще ви приведа единъ примѣръ, да видите, съ какви гънки похвати работи лѣнността. Прѣдставете си, че при васъ дохожда най-добрия ви приятелъ, когото не сте виждали цѣли 20 години. Въ това врѣме вие трѣбва да направите своята молитва, и приятельтъ ви, като види това, казва: „Остави сега молитвата си, първо да се видимъ, че тогава. Отъ толкова врѣме не сме се виждали!“ Подадете ли се на неговитѣ думи и съвѣти, вие изпадате въ закона на лѣнността. Ако вашиятъ приятелъ върви по закона на прилежанието, той трѣбва да се моли заедно съ васъ.

Молитвата е свещенъ актъ, който всѣки човѣкъ трѣбва да извърши. Какъ ще направи той своята молитва, това зависи отъ неговото развитие. Какво прави човѣкъ първо, когато се събуди? Докато е спалъ, очитѣ му сж били затворени, но щомъ се събуди, най-напрѣдъ той отваря очитѣ си, послѣ вдига ржцѣтъ си и става. И тогава азъ казвамъ: пробуждането на човѣшката душа се съпровожда съ отваряне на очитѣ. Отварянето на очитѣ пѣкъ въ този случай не е нищо друго, освѣнъ молитва. Значи, молитвата е отваряне на очитѣ. Кой отваря очитѣ си рано сутринъ? — Прилежниятъ човѣкъ. Той е буденъ, има будностъ на съзнанието. Да се молишъ, значи да отворишъ очитѣ си, да погледнешъ на всичко красиво въ свѣта, което Богъ е направилъ и да тръгнешъ напрѣдъ, да свършишъ малката работа, опрѣдѣлена за деня. Онѣзи хора, които само седятъ на едно мѣсто и молитви четатъ, тѣхната молитва е молитвата на лѣнивия, на мързеливия човѣкъ. Тия хора въ края на краищата ще свършатъ лошо. Тѣ четатъ молитви една слѣдъ друга и, като не получатъ отговоръ, казватъ: защо Господъ не отговори на моята молитва? Азъ имахъ нужда отъ 10—15,000 лева, отъ 10—15 слуги. Защо Господъ не задоволи моитѣ нужди? Този човѣкъ си прѣдставя най-хубави нѣща и се чуди, какъ тѣй, Господъ се

осмѣлява да не отговори на молитвата на такова величие, на такова божество, като него! Той мисли, че и Господъ трѣбва да му слугува. Този човѣкъ има голѣмо мнѣние за себе си.

Та казвамъ: всички отрицателни чѣрти въ нашия животъ се раждатъ все отъ лѣнността. Щомъ се явятъ тия отрицателни чѣрти, животътъ става несносенъ, изгубва смисъла си, а съ това и съзнанието на хората потъмнява, и тѣ вече не могатъ да разбиратъ нѣщата. Това е състояние на затваряне очитѣ на човѣка. Обаче, кога трѣбва човѣкъ да затвори очитѣ си? — Само когато спи.

Сега, като говоря за лѣнността и прилежанието, азъ ги разглеждамъ въ тѣхната вътрѣшна сжщина, а не тѣй, както се разбиратъ въ живота. Запримѣръ, азъ не взимамъ почивката, като състояние на лѣнность, но като състояние, въ което мисълта взема участие. Когато човѣкъ почива, трѣбва да знае причинитѣ, защо трѣбва да почива; когато човѣкъ иска да се моли, трѣбва да знае причинитѣ, защо да се моли; когато човѣкъ иска да мисли, да работи, или да учи, трѣбва да знае причинитѣ, защо иска тия нѣща.

Нѣкой казва: животътъ нѣма смисълъ. Питамъ: какъ е възможно, Богъ, Който е създалъ свѣта и го е осмислилъ, да нѣма никакъвъ смисълъ? Ти какъ дойде до това заклю-

чение? Това е философията на лѣнивия човѣкъ, отъ която трѣбва да се пазите. Ако искате да придобиете новия животъ, трѣбва да се пазите, трѣбва да се откажете отъ философията на лѣносттата. Който иска да живѣе съ новитѣ разбирания, трѣбва да бжде благоугоденъ на Бога. Какъ може човѣкъ да бжде благоугоденъ на Бога? Ще ви попитамъ: кои ученици сж любими на учителя си? — Способнитѣ ученици. Прилежниятъ ученикъ е способенъ. Способниятъ ученикъ е даровитъ. Даровитиятъ ученикъ е любимецъ на учителя си и на Бога. Съ прилежния ученикъ Богъ всѣкога се занимава, а на лѣнивия ученикъ — прахъ остава. Какво разбирате подъ думитѣ „на лѣнивия ученикъ Богъ прахъ оставя“? Вървите ли по закона на лѣносттата, Богъ ще остави върху васъ прахъ. Това значи: колкото пжти природата мине покрай лѣнивия човѣкъ, който седи въ бездѣйствие, все ще тури по една пращинка на гърба му. Богъ поглежда къмъ този човѣкъ и казва: „Това мое дѣте единъ день ще пожъне послѣдствията на своята лѣность, но ще научи урока си“.

Често, като се говори на хората за духовни работи, тѣ не се интересуватъ за тѣхъ. Вие трѣбва да знаете причинитѣ, защо не ви интересуватъ тия въпроси. Двѣ причини може да има за това: или вие не сте готови да въз-

приемете тия въпроси, или този, който ви говори, не засѣга въпроситѣ по сжщество. Прѣди всичко, и материалниятъ, и духовниятъ свѣтъ иматъ своигѣ добри страни. И въ двата свѣта има нѣщо реално, което не се измѣня. Тази реалностъ, именно, прѣдставлява вжтрѣшната връзка между всички прояви на живота. Въ това отношение вие ще видите, че прилежниятъ човѣкъ се солидаризира съ дѣятелността на сжществата отъ всички свѣтове и работи заедно съ тѣхъ. Лѣнивиятъ човѣкъ, обаче, е краенъ индивидуалистъ. Той се отдѣля отъ сжществата на другитѣ свѣтове, живѣе само на физическия свѣтъ, като се ржководи главно отъ своята личностъ. Животътъ на личността, обаче, не прѣдставлява идейния животъ. Чрѣзъ лѣността у човѣка може да се развие вжтрѣшното криво разбиране на нѣщата, което да го отклони отъ правия пжтъ на онази естествена дѣятелностъ, потрѣбна за душата.

И тъй, ще държите въ ума си идеята за прилежанието и лѣността. Младитѣ трѣбва да се пазятъ отъ лѣността. Старитѣ, които иматъ опитностъ отъ нея, всѣ сж научили нѣщо, и сега трѣбва да се подмладяватъ. Дойде ли въ съзнанието имъ идеята, че сж се подмладили, трѣбва вече съзнателно да се пазятъ отъ лѣността. Тя води къмъ старостъ, къмъ осакатяване на човѣка. Младостъта е вѣншенъ

изразъ на прилежанието; старостъта е външенъ изразъ на лѣнността. Всички велики добродѣтели живѣятъ въ закона на прилежанието; всички слабости и пороци живѣятъ въ закона на лѣнността. Младиятъ трѣбва да върви въ закона на прилежанието и да използва и най-малкитѣ блага, които Богъ му е далъ за разрѣшение на задачитѣ, опрѣдѣлени въ живота му. Влѣзе ли лѣнността въ сърцето на младия, тя ще каже: ти трѣбва да пазишъ сърцето си отъ Любовта, да не изгори; не трѣбва да обичашъ всички хора, не си ги родилъ ти. Обичай себе си. Достатъчна ти е тази любовъ. Дойде ли такава чувство въ сърцето ви, то ще ви осакати. Когато лѣнивиятъ човѣкъ казва, че не може да обича всички хора, азъ го уподобявамъ на човѣкъ, който туръ прѣдъ очитѣ си прѣграда съ тѣсно отверстие и отъ врѣме на врѣме поглежда прѣзъ него, като казва: не мога да обичамъ цѣлия свѣтъ! — Разбира се, че не можешъ. Прѣзъ това тѣсно отверстие ти виждашъ само единъ човѣкъ и него можешъ да обичашъ. Той казва: тогава покажи ми начинъ, какъ да обичамъ всиички хора! Веднага хвърлямъ прѣградата отъ очитѣ му, и той вижда всичко наоколо си. Лѣнността туря такива прѣгради прѣдъ очитѣ на хората и ги води въ задънени улици. Тѣ гледатъ, гледатъ наоколо си и казватъ: какъ може да мине кола отукъ?

— Този път не е за кола. Пътът за коли е на друго място. — Тогава нека дойдат хора да прокарат нов път. Казвамъ: ти върви по пътя, който Богъ отдавна е начерталъ и не чакай хората да прокаратъ нов път.

Днесъ млади и стари, учени и прости критикуватъ Бога, философствуватъ, намиратъ, че свѣтътъ не е създаденъ, както трѣбва; по другъ начинъ трѣбвало да се създаде. Казвамъ: хора, които философствуватъ по този начинъ, вървятъ по закона на лѣнността. Това е аномално състояние на съврѣмнената култура. При това състояние хората слизатъ отъ стъпалото на културата и отиватъ въ цивилизацията — една стъпка по-надолу. Човѣшкиятъ идеализъмъ роди културата; културата роди цивилизацията; цивилизацията роди дивацията — едно регресирание на човѣчеството. И какво дойде слѣдъ всичко това? — Хората започнаха да се избиватъ. Какво спечелиха отъ това нѣщо? — Навредъ разрушения. Такива сж послѣдствията на лѣнността. Това не е еволюция, но — израждане на човѣчеството. Еволюцията е законъ за изправяне погрѣшки. Да еволюирашъ, значи да вървишъ къмъ прилежанието. Еволюцията включва усилията на човѣчеството да влѣзе въ закона на прилежанието, т. е. въ правилнитѣ прояви на човѣшката дѣятелность.

Нѣкои питатъ: каква е задачата на съвременното човѣчество? Казвамъ: задачата на човѣчеството е да се върне къмъ първичния Божественъ животъ. Това е новиятъ животъ. Всичката философия може да се изрази съ думитъ: да живѣемъ, както Богъ живѣе; да се проявяваме, както Богъ се проявява; да работимъ, както Богъ работи! Да бждемъ като Бога и едно съ Бога! Този е смисълътъ на новия животъ. Постигнешъ ли това, всички сжщества ти ставатъ близки, както на Бога сж близки; всички спорове се разрѣшаватъ моментално. По този начинъ вие ще чуete тихия гласъ на Бога, който ви казва: „Прилежание!“ То води къмъ правилното развитие на живота. Разберете ли така прилежанието и лѣността, тѣ добиватъ смисълъ за васъ, защото въ смисъла имъ се крие истината. Всѣка дума е върна, когато изразява истината. Ако описвамъ вълка, ще го опиша такъвъ, какъвто е—съ неговитѣ истински чърти. Като описвамъ лѣността и прилежанието, ще ги опиша съ сжщицкитѣ имъ качества, безъ никакво прѣувеличение и намаление. Тогава само думитѣ придобиватъ още съдържание и смисълъ.

Ще ви дамъ правило, какъ да се пазите отъ лѣността. Като минете покрай нея, турете на гърба ѝ една прашинка и си заминете. Като ѝ турите тази прашинка, тя ще се зарадва. Иначе, ще трѣгне подиръ васъ. Тази прашинка

е благословение за нея, което тя слѣдъ врѣме ще разбере. Казвате: какъ да разберемъ и приложимъ това правило? Буквално ли трѣбва да се разбира?—Онѣзи хора, на които съзнанието е будно, тѣ ще ме разбератъ. Който не разбира сжщността на живота, не трѣбва да се самоосжда. Който се самоосжда, той не разбира Истината. Онзи човѣкъ, който не се самоосжда, но търси причината на своитѣ грѣшки и иска да ги изправи, той разбира смисъла на живота. Всички погрѣшки, всички неуспѣхи въ живота се дължатъ на лѣността. Тежкитѣ условия на вашия животъ се дължатъ на лѣността.

Нѣкой казва: тежка е моята сждба! Кой ме доведе до този край? Кой ме върза съ това дебело вжже? — Лѣността. Казвате: вжжето вече е оплетено, вързанъ съмъ съ него, но какво да правя сега?—За да се избавите отъ вашата тежка сждба, влѣзте въ закона на прилежанието, и веднага ще разрѣшите мжчнотиитѣ на вашия животъ. Въ момента, когато започнете да работитѣ съ закона на прилежанието, вие ще се освободите отъ ограничителнитѣ условия на вашия животъ. Свържете ли се съ закона на прилежанието, не се страхувайте повече. Да не постъпите като онзи неврастеникъ, комуто лѣкарътъ прѣпоръчалъ по-бързо ходене. Той послушалъ съвѣтитѣ на лѣкаря и веднага за-

почналъ да върви бързо. Обаче, като изминалъ нѣколко крачки, спрѣлъ се и си казалъ: „Да не бързамъ толкова много. Като вървя така бързо, мога да изгубя силитѣ си, мога да се задуша, и сърцето ми ще спре.“ Щомъ помислилъ така, той взелъ друга посока въ живота си.

Та казвамъ: тръгнете ли по закона на прилежанието, не се спирайте, не се плашете отъ бързото движение. Въ прилежния човѣкъ съмнѣние, невѣрие не съществуватъ. Той е човѣкъ на положителната вѣра. Започне ли една работа, свършва я до край. Че времето било студено или дъждовно, че условията били неблагоприятни, че ималъ нѣкакви спънки, наслѣдени отъ майка си и баща си — за всичко това той не търси причини за извинения, върви напредъ и работи. Лѣнността очаква на наслѣдство и се оправдава съ лоши наслѣдени чѣрти, а прилежанието носи дарбитѣ и ги разработва. Нѣкой пита прилежанието: какво носишъ? — Дарби и трудолюбие. Послѣ пита лѣнността: ти какво носишъ? — Слабости и охолень животъ.

И тъй, доста ви говорихъ за лѣнността и прилежанието. Тия въпроси сж материя, приятна за разискване, но дотукъ ще спра, за да не забравите другитѣ нѣща. Дойдохъ вече до едната трета отъ въпроса, но ако продължа по-нататкъ, ще прѣядете. За да

имате импулсъ къмъ работа, трѣбва да останете малко гладни. Това изисква закона на прилежанието.

Започнете новия, Божествения день на прилежанието! Днешниятъ день да бжде послѣденъ день на лѣнността и пръвъ день на прилежанието. Нека свѣтлината на този день бжде свидѣтель на прилежанието!

24 августъ, 1928 г. Изгрѣвъ.

Гордостъ и ревностъ.

„Само свѣтлиятъ пжть на
Мждростъта води къмъ Истината.
Въ Истината е скритъ живота“.

Въ Писанието има едно изречение, което гласи: „Знанието възгордява, а Любовьта назидава“. Онзи, който изказалъ това изречение, скрилъ въ него една дълбока истина. Кои сж причинитѣ, че знанието възгордява? Да се мисли, че знанието възгордява, това говори за изопачаване на правата мисълъ. Само гордиятъ човѣкъ мисли, че всичко знае, че никой не знае работитѣ, както него. Обаче, да знаешъ всичко, да знаешъ нѣщата тѣй, както никой другъ, това е качество само на Бога, на онова висше съзнание у човѣка, което схваща всички нѣща едноврѣменно. Когато нѣкой човѣкъ каже, че той знае всичко, че като него нѣма подобенъ въ свѣта, това показва, че този човѣкъ е на първото стжпало на възрастващия животъ и едва сега започва да мисли. Мисли ли, че всичко знае, той е на пжтя на гордостъта, т. е. на кривия джтъ въ живота.

„Знанието възгордява, а Любовта назидава“. Друго едно положение, въ което горделивиятъ човѣкъ изпада е, че той **заема** особено положение къмъ всички същества; мисли, че за него трѣбва особено положение, особена обстановка въ живота. Горделивиятъ човѣкъ изгубва своята вжтрѣшна мекота, чрѣзъ която може правилно да се развива. Не е знанието, което възгордява и спира човѣка отъ правия пътъ на живота, но гордостъта, именно, е спънка за истинското знание и за добрия животъ на човѣка. Човѣкъ, у когото живѣе гордостъта, прѣстава да се учи. Той казва: азъ зная всичко. Прѣстанели да се учи, той прѣстава и да живѣе и казва: азъ съмъ живѣлъ достатъчно, всичко съмъ опиталъ, нѣма какво повече да уча. Горделивиятъ човѣкъ намира, че всички хора трѣбва да вървятъ по неговия пътъ, понеже той всичко знае, всичко разбира — той е мѣрка за живота на другитѣ.

Споредъ менъ, гордостъта е най-големата суша, която може да се яви въ живота на човѣка. Гордостъта може да се нарече още запичане на съзнанието. Когато хлѣбътъ се тури въ фурната да се пече, още докато не се е напълно опекулъ, казватъ, че хлѣбътъ се запича. Това запичане на хлѣба не е естественъ процесъ, т. е. не е завършенъ процесъ. Слѣдъ като опечете хлѣба,

качество на човѣшкото. Слѣдъ като Соломонъ доби всичкото знание на свѣта, лѣнността първа тури своето краче въ него, и той каза: „Суета на суетитѣ, всичко е суета! Много знание е тежестъ за духа.“ Слѣдъ това Соломонъ се прѣдалъ на ядене и пиене. Той търсилъ причинитѣ на лѣнността въ себе си, но не могълъ да ги намѣри. Най-послѣ напусналъ всичко и свършилъ съ падение.

И тъй, правилниятъ, естествениятъ пжтъ въ живота е прилежанието. Докато прилежанието е залегнало дълбоко въ човѣка, той върви въ правия пжтъ на живота, въ който всички сили и способности се развиватъ правилно. Прилежниятъ човѣкъ е радостенъ и веселъ. Като се връща вечерь отъ работа, той е тихъ и спокоенъ, доволенъ, че е свършилъ работата, която му прѣдстояла прѣзъ деня. Той има свой активъ и пасивъ. Красиво е, когато човѣкъ успѣе да постигне такова състояние въ себе си! Каже ли нѣкой човѣкъ, че скърби за своитѣ непостигнати желаня, това показва, че той е билъ лѣнивъ. Само лѣнвиятъ човѣкъ мисли, че желанята му не могатъ да се постигнатъ. Недоволството е състояние, присжщо на лѣнността. Недоволството и лѣнността вървятъ заедно. Или, казано съ други думи: лѣнността е майка на недоволството. Който е лѣнивъ, непрѣменно ще има вжтрѣшно недоволство въ себе си.

Та казвамъ: ако искате психологически да разберете качествата на лѣността и прилежанието, ще се доберете до външната страна на новия животъ, който искате да придобие. Прилежанието ще ви покаже методитѣ и законитѣ, които сжществуватъ въ живота; то ще ви покаже още и съ кои хора ще можете да работите. Лѣността пъкъ ще ви отклонява отъ правия пжтъ. Много дѣца до извѣстна възраст сж активни, прилежни, но послѣ трѣгватъ по пжтя на лѣността, и така изгубватъ смисъла на живота. Ще знаете слѣдното правило: злото се явява като резултатъ на лѣността. Или, лѣността е майка на злото. Доброто е резултатъ на прилежанието. Или, прилежанието е майка на доброто. Това е вжтрѣшно, психологическо разграничение между злото и доброто.

Нѣкои питатъ: отъ какво е родено злото? — Отъ лѣността. Лѣността е цивилизация, която е родила злото. Силата на злото не е постоянна, но то има ефектъ, понеже въ него ставатъ чести избухвания. Въ злото дѣйствува българскиятъ остень. Волѣтъ оре на нивата, движи се, защото остеньтъ го побутва. Конѣтъ тича, служи на господаря си, защото камшикѣтъ се упражнява върху него. Нито волѣтъ, нито конѣтъ работятъ по своя добра воля. Остенѣтъ и камшикѣтъ сж причина за тѣхната дѣятелность.

Слѣдователно, ако човѣкъ има въ себе си стимулъ, подобенъ на остенъ или камшикъ, който го заставя да работи и върви напредъ, това не е правилна дѣятелность. По този начинъ и лѣнивиятъ може да работи. Когато иска да извърши нѣкоя работа, лѣнивиятъ ще накара нѣкого да го застави насила да работи. Силитѣ въ лѣнивия човѣкъ сж пасивни. Той казва: „Кой ще си чупи главата да учи това или онова? Господъ не е създалъ живота за мъчение. Нѣма защо да се мъча.“ Излѣзе вѣнъ, понапече се малко на слънце, пакъ влѣзе вжтрѣ, легне да си почива. Лѣнивиятъ човѣкъ търси удоволствията въ живота. Нѣкой казва: азъ не искамъ да уча. — Азъ зная, кои сж причинитѣ за това нѣщо. — Азъ не искамъ да се моля. — И за това зная причинитѣ. Кой те заставя на сила да се молишъ? Ако те заставятъ на сила да се молишъ, това не е молитва. Ако те заставятъ на сила да правишъ добро, това не е добро. Добро е това, което се върши по закона на прилежанието, което е естествено, здравословно състояние на човѣка. Човѣкъ винаги трѣбва да държи прилежанието въ себе си. Дойде ли до нѣкоя спѣнка въ живота си, той трѣбва абсолютно да отхвърли лѣнностьта отъ себе си. Не върви ли нѣщо въ живота ви, откажете се напълно отъ лѣнностьта и започнете съ прилежанието. Само чрѣзъ

него ще разрѣшите въпроситѣ: защо сжществува злото въ свѣта, защо сжществуваатъ и противорѣчията. Дойде ли лѣнността при васъ, откажете се отъ нея. Тя е майка на злото. Не се сърдете на лѣнността, но изслушайте я, тя има цѣла история. Ако бжде-те внимателни съ нея, тя ще ви каже истината, отдѣ води произхода си, какъ се е загниздила въ човѣка и т. н. Не мислете, че е лесно да се освободите отъ лѣнността. Тя е жива сила, която разполага съ такиза тънки похвати, че ако не знаете, какъ да постѣпите съ нея, тя ще се метне на гърба ви и цѣлъ животъ ще я носите. Тя ще се промъкне и въ най-добрия ви приятелъ, когото обичате, за да ви заблуди и изкара отъ правия пѣтъ на живота.

Ще ви приведа единъ примѣръ, да видите, съ какви тънки похвати работи лѣнността. Прѣдставете си, че при васъ дохожда най-добрия ви приятелъ, когото не сте виждали цѣли 20 години. Въ това врѣме вие трѣбва да направите своята молитва, и приятельтъ ви, като види това, казва: „Остави сега молитвата си, първо да се видимъ, че тогава. Отъ толкова врѣме не сме се виждали!“ Подадете ли се на неговитѣ думи и свѣти, вие изпадате въ закона на лѣнността. Ако вашиятъ приятелъ върви по закона на прилежанието, той трѣбва да се моли заедно съ васъ.

Молитвата е свещенъ актъ, който всѣки човѣкъ трѣбва да извърши. Какъ ще направи той своята молитва, това зависи отъ неговото развитие. Какво прави човѣкъ първо, когато се събуди? Докато е спалъ, очитѣ му сж били затворени, но щомъ се събуди, най-напрѣдъ той отваря очитѣ си, послѣ вдига ржцѣтъ си и става. И тогава азъ казвамъ: пробуждането на човѣшката душа се съпровожда съ отваряне на очитѣ. Отварянето на очитѣ пѣкъ въ този случай не е нищо друго, освѣнъ молитва. Значи, молитвата е отваряне на очитѣ. Кой отваря очитѣ си рано сутринъ? — Прилежниятъ човѣкъ. Той е буденъ, има будностъ на съзнанието. Да се молишъ, значи да отворишъ очитѣ си, да погледнешъ на всичко красиво въ свѣта, което Богъ е направилъ и да тръгнешъ напрѣдъ, да свършишъ малката работа, опрѣдѣлена за деня. Онѣзи хора, които само седятъ на едно мѣсто и молитви четатъ, тѣхната молитва е молитвата на лѣнивия, на мързеливия човѣкъ. Тия хора въ края на краищата ще свършатъ лошо. Тѣ четатъ молитви една слѣдъ друга и, като не получатъ отговоръ, казватъ: защо Господъ не отговори на моята молитва? Азъ имахъ нужда отъ 10—15,000 лева, отъ 10—15 слуги. Защо Господъ не задоволи моитѣ нужди? Този човѣкъ си прѣдставя най-хубави нѣща и се чуди, какъ тѣй, Господъ се

осмѣлява да не отговори на молитвата на такова величие, на такова божество, като него! Той мисли, че и Господъ трѣбва да му слугува. Този човѣкъ има голѣмо мнѣние за себе си.

Та казвамъ: всички отрицателни чѣрти въ нашия животъ се раждатъ все отъ лѣнността. Щомъ се явятъ тия отрицателни чѣрти, животътъ става неносенъ, изгубва смисъла си, а съ това и съзнанието на хората потъмнява, и тѣ вече не могатъ да разбиратъ нѣщата. Това е състояние на затваряне очитѣ на човѣка. Обаче, кога трѣбва човѣкъ да затвори очитѣ си? — Само когато спи.

Сега, като говоря за лѣнността и прилежанието, азъ ги разглеждамъ въ тѣхната вътрѣшна сжщина, а не тѣй, както се разбиратъ въ живота. Запримѣръ, азъ не взимамъ почивката, като състояние на лѣнностъ, но като състояние, въ което мисълта взима участие. Когато човѣкъ почива, трѣбва да знае причинитѣ, защо трѣбва да почива; когато човѣкъ иска да се моли, трѣбва да знае причинитѣ, защо да се моли; когато човѣкъ иска да мисли, да работи, или да учи, трѣбва да знае причинитѣ, защо иска тия нѣща.

Нѣкой казва: животътъ нѣма смисълъ. Питамъ: какъ е възможно, Богъ, Който е създалъ свѣта и го е осмислилъ, да нѣма никакъвъ смисълъ? Ти какъ дойде до това заклю-

чение? Това е философията на лѣнивия човѣкъ, отъ която трѣбва да се пазите. Ако искате да придобиете новия животъ, трѣбва да се пазите, трѣбва да се откажете отъ философията на лѣносттата. Който иска да живѣе съ новитѣ разбирания, трѣбва да бжде благоугоденъ на Бога. Какъ може човѣкъ да бжде благоугоденъ на Бога? Ще ви попитамъ: кои ученици сж любими на учителя си? — Способнитѣ ученици. Прилежниятъ ученикъ е способенъ. Способниятъ ученикъ е даровитъ. Даровитиятъ ученикъ е любимецъ на учителя си и на Бога. Съ прилежния ученикъ Богъ всѣкога се занимава, а на лѣнивия ученикъ — прахъ остава. Какво разбирате подъ думитѣ „на лѣнивия ученикъ Богъ прахъ остава“? Вървите ли по закона на лѣносттата, Богъ ще остави върху васъ прахъ. Това значи: колкото пжти природата мине покрай лѣнивия човѣкъ, който седи въ бездѣйствиe, все ще тури по една пращинка на гърба му. Богъ поглежда къмъ този човѣкъ и казва: „Това мое дѣте единъ день ще пожъне послѣдствията на своята лѣность, но ще научи урока си“.

Често, като се говори на хората за духовни работи, тѣ не се интересуватъ за тѣхъ. Вие трѣбва да знаете причинитѣ, защо не ви интересуватъ тия въпроси. Двѣ причини може да има за това: или вие не сте готови да въз-

приемете тия въпроси. или този, който ви говори, не засѣга въпроситѣ по сжщество. Прѣди всичко, и материалниятъ, и духовниятъ свѣтъ иматъ своигѣ добри страни. И въ двата свѣта има нѣщо реално, което не се измѣня. Тази реалностъ, именно, прѣдставлява вжтрѣшната връзка между всички прояви на живота. Въ това отношение вие ще видите, че прилежниятъ човѣкъ се солидаризира съ дѣятелността на сжществата отъ всички свѣтове и работи заедно съ тѣхъ. Лѣнивиятъ човѣкъ, обаче, е краенъ индивидуалистъ. Той се отдѣля отъ сжществата на другитѣ свѣтове, живѣе само на физическия свѣтъ, като се ржководи главно отъ своята личностъ. Животътъ на личността, обаче, не прѣдставлява идейния животъ. Чрѣзъ лѣността у човѣка може да се развие вжтрѣшното криво разбиране на нѣщата, което да го отклони отъ правия пжтъ на онази естествена дѣятелностъ, потрѣбна за душата.

И тъй, ще държите въ ума си идеята за прилежанието и лѣността. Младитѣ трѣбва да се пазятъ отъ лѣността. Старитѣ, които иматъ опитностъ отъ нея, всѣ сж научили нѣщо, и сега трѣбва да се подмладяватъ. Дойде ли въ съзнанието имъ идеята, че сж се подмладили, трѣбва вече съзнателно да се пазятъ отъ лѣността. Тя води къмъ старостъ, къмъ осакатяване на човѣка. Младостъта е външенъ

изразъ на прилежанието; старостъта е външенъ изразъ на лѣнността. Всички велики добродѣтели живѣятъ въ закона на прилежанието; всички слабости и пороци живѣятъ въ закона на лѣнността. Младиятъ трѣбва да върви въ закона на прилежанието и да използва и най-малкитѣ блага, които Богъ му е далъ за разрѣшение на задачитѣ, опрѣдѣлени въ живота му. Влѣзе ли лѣнността въ сърцето на младия, тя ще каже: ти трѣбва да пазишъ сърцето си отъ Любовта, да не изгори; не трѣбва да обичашъ всички хора; не си ги родилъ ти. Обичай себе си. Достатъчна ти е тази любовъ. Дойде ли такава чувство въ сърцето ви, то ще ви осакати. Когато лѣнивиятъ човѣкъ казва, че не може да обича всички хора, азъ го уподобявамъ на човѣкъ, който туръ прѣдъ очитѣ си прѣграда съ тѣсно отверстие и отъ врѣме на врѣме поглежда прѣзъ него, като казва: не мога да обичамъ цѣлия свѣтъ! — Разбира се, че не можешъ. Прѣзъ това тѣсно отверстие ти виждашъ само единъ човѣкъ и него можешъ да обичашъ. Той казва: тогава покажи ми начинъ, какъ да обичамъ всиички хора! Веднага хвърлямъ прѣградата отъ очитѣ му, и той вижда всичко наоколо си. Лѣнността туря такива прѣгради прѣдъ очитѣ на хората и ги води въ задъненни улици. Тѣ гледатъ, гледатъ наоколо си и казватъ: какъ може да мине кола оттукъ?

— Този път не е за кола. Пътът за коли е на друго място. — Тогава нека дойдат хора да прокарат нов път. Казвам: ти върви по пътя, който Бог отдавна е начертал и не чакай хората да прокарат нов път.

Днесъ млади и стари, учени и прости критикуватъ Бога, философствуватъ, намиратъ, че свѣтътъ не е създаденъ, както трѣбва; по другъ начинъ трѣбвало да се създаде. Казвамъ: хора, които философствуватъ по този начинъ, вървятъ по закона на лѣността. Това е аномално състояние на съврѣмнатата култура. При това състояние хората слизатъ отъ стъпалото на културата и отиватъ въ цивилизацията — една стъпка по-надолу. Човѣшкиятъ идеализъмъ роди културата; културата роди цивилизацията; цивилизацията роди дивацията — едно регресирание на човѣчеството. И какво дойде слѣдъ всичко това? — Хората започнаха да се избиватъ. Какво спечелиха отъ това нѣщо? — Навредъ разрушения. Такива сж послѣдствията на лѣността. Това не е еволюция, но — израждане на човѣчеството. Еволюцията е законъ за исправяне погрѣшки. Да еволюирашъ, значи да вървишъ къмъ прилежанието. Еволюцията включва усилията на човѣчеството да влѣзе въ закона на прилежанието, т. е. въ правилнитѣ прояви на човѣшката дѣятелность.

Нѣкои питатъ: каква е задачата на съвременното човѣчество? Казвамъ: задачата на човѣчеството е да се върне къмъ първичния Божественъ животъ. Това е новиятъ животъ. Всичката философия може да се изрази съ думитѣ: да живѣемъ, както Богъ живѣе; да се проявяваме, както Богъ се проявява; да работимъ, както Богъ работи! Да бждемъ като Бога и едно съ Бога! Този е смисълътъ на новия животъ. Постигнешъ ли това, всички сжщества ти ставатъ близки, както на Бога сж близки; всички спорове се разрѣшаватъ моментално. По този начинъ вие ще чуete тихия гласъ на Бога, който ви казва: „Прилежание!“ То води къмъ правилното развитие на живота. Разберете ли така прилежанието и лѣността, тѣ добиватъ смисълъ за васъ, защото въ смисъла имъ се крие истината. Всѣка дума е вѣрна, когато изразява истината. Ако описвамъ вълка, ще го опиша такъвъ, какъвто е—съ неговитѣ истински чѣрти. Като описвамъ лѣността и прилежанието, ще ги опиша съ сжщинскитѣ имъ качества, безъ никакво прѣувеличение и намаление. Тогава само думитѣ придобиватъ още съдържание и смисълъ.

Ще ви дамъ правило, какъ да се пазите отъ лѣността. Като минете покрай нея, турете на гърба ѝ една прашинка и си заминете. Като и турите тази прашинка, тя ще се зарадва. Иначе, ще трѣгне подиръ васъ. Тази прашинка

е благословение за нея, което тя слѣдъ врѣме ще разбере. Казвате: какъ да разберемъ и приложимъ това правило? Буквално ли трѣбва да се разбира?—Онѣзи хора, на които съзнанието е будно, тѣ ще ме разбератъ. Който не разбира сжщността на живота, не трѣбва да се самоосжжда. Който се самоосжжда, той не разбира Истината. Онзи човѣкъ, който не се самоосжжда, но търси причината на своитѣ грѣшки и иска да ги изправи, той разбира смисъла на живота. Всички погрѣшки, всички неуспѣхи въ живота се дължатъ на лѣнността. Тежкитѣ условия на вашия животъ се дължатъ на лѣнността.

Нѣкой казва: тежка е моята сждба! Кой ме доведе до този край? Кой ме върза съ това дебело вжже? — Лѣнността. Казвате: вжжето вече е оплетено, вързанъ съмъ съ него, но какво да правя сега?—За да се избавите отъ вашата тежка сждба, влѣзте въ закона на прилежанието, и веднага ще разрѣшите мжчнотиитѣ на вашия животъ. Въ момента, когато започнете да работите съ закона на прилежанието, вие ще се освободите отъ ограничителнитѣ условия на вашия животъ. Свържете ли се съ закона на прилежанието, не се страхувайте повече. Да не по-стѣпите като онзи неврастеникъ, комуто лѣкарътъ прѣпоръчалъ по-бързо ходене. Той послушалъ съвѣтитѣ на лѣкаря и веднага за-

почналъ да върви бързо. Обаче, като изминалъ нѣколко крачки, спрѣлъ се и си казалъ: „Да не бързамъ толкова много. Като вървя така бързо, мога да изгубя силитѣ си, мога да се задуша, и сърцето ми ще спре.“ Щомъ помислилъ така, той взелъ друга посока въ живота си.

Та казвамъ: тръгнете ли по закона на прилежанието, не се спирайте, не се плашете отъ бързото движение. Въ прилежния човѣкъ съмнѣние, невѣрие не съществуватъ. Той е човѣкъ на положителната вѣра. Започне ли една работа, свършва я до край. Че времето било студено или дъждовно, че условията били неблагоприятни, че ималъ нѣкакви спънки, наслѣдени отъ майка си и баща си — за всичко това той не търси причини за извинения, върви напредъ и работи. Лѣнността очаква на наслѣдство и се оправдава съ лоши наслѣдени чѣрти, а прилежанието носи дарбитѣ и ги разработва. Нѣкой пита прилежанието: какво носишъ? — Дарби и трудолюбие. Послѣ пита лѣнността: ти какво носишъ? — Слабости и охолень животъ.

И тъй, доста ви говорихъ за лѣнността и прилежанието. Тия въпроси сж материя, приятна за разискване, но дотукъ ще спра, за да не забравите другитѣ нѣща. Дойдохъ вече до едната трета отъ въпроса, но ако продължа по-нататкъ, ще прѣядете. За да

имате импулсъ къмъ работа, трѣбва да останете малко гладни. Това изисква закона на прилежанието.

Започнете новия, Божествения день на прилежанието! Днешниятъ день да бжде послѣденъ день на лѣнността и пръвъ день на прилежанието. Нека свѣтлината на този день бжде свидѣтель на прилежанието!

24 августъ, 1928 г. Изгрѣвъ.

Гордостъ и ревностъ.

„Само свѣтлиятъ пжть на
Мждростъта води къмъ Истината.
Въ Истината е скритъ живото“.

Въ Писанието има едно изречение, което гласи: „Знанието възгордява, а Любовта назидава“. Онзи, който изказалъ това изречение, скрилъ въ него една дълбока истина. Кой сж причинитѣ, че знанието възгордява? Да се мисли, че знанието възгордява, това говори за изопачаване на правата мисълъ. Само гордиятъ човѣкъ мисли, че всичко знае, че никой не знае работитѣ, както него. Обаче, да знаешъ всичко, да знаешъ нѣщата тѣй, както никой другъ, това е качество само на Бога, на онова висше съзнание у човѣка, което схваща всички нѣща едновременно. Когато нѣкой човѣкъ каже, че той знае всичко, че като него нѣма подобенъ въ свѣта, това показва, че този човѣкъ е на първото стъпало на възрастващия животъ и едва сега започва да мисли. Мисли ли, че всичко знае, той е на пжтя на гордостъта, т. е. на кривия пжть въ живота.

„Знанието възгордява, а Любовта назидава“. Друго едно положение, въ което горделивиятъ човѣкъ изпада е, че той заема особено положение къмъ всички сжщества; мисли, че за него трѣбва особено положение, особена обстановка въ живота. Горделивиятъ човѣкъ изгубва своята вътрѣшна мекота, чръзъ която може правилно да се развива. Не е знанието, което възгордява и спира човѣка отъ правия пжть на живота, но гордостъта, именно, е спънка за истинското знание и за добрия животъ на човѣка. Човѣкъ, у когото живѣе гордостъта, прѣстава да се учи. Той казва: азъ зная всичко. Прѣстане ли да се учи, той прѣстава и да живѣе и казва: азъ съмъ живѣлъ достатъчно, всичко съмъ опиталъ, нѣма какво повече да уча. Горделивиятъ човѣкъ намира, че всички хора трѣбва да вървятъ по неговия пжть, понеже той всичко знае, всичко разбира — той е мѣрка за живота на другитѣ.

Споредъ менъ, гордостъта е най-голѣмата суша, която може да се яви въ живота на човѣка. Гордостъта може да се нарече още запичане на съзнанието. Когато хлѣбътъ се тури въ фурната да се пече, още докато не се е напълно опекулъ, казватъ, че хлѣбътъ се запича. Това запичане на хлѣба не е естественъ процесъ, т. е. не е завършенъ процесъ. Слѣдъ като опечете хлѣба,

да налѣте въ нея, като въ ваза, още вода. Значи, вие искате да ѝ придадете нѣщо, а хората, като ви видятъ, че правите това, да ви отдадатъ почитъ и уважение. Павелъ е казалъ: „Нито жена безъ мъжъ, нито мъжъ безъ жена могатъ въ Христа.“ Обаче, идеята, която Павелъ е изказалъ въ този стихъ, е съвсѣмъ друга отъ тази, която хората разбиратъ. Нѣкой момъкъ срѣща своя приятелъ съ една мома алабраце, той въздъхва и си казва: „Ехъ, и азъ да имамъ едно алабраце, другъ смисълъ ще има моятъ животъ!“ Какво разбираме ние днесъ подъ женитбата? — Женитбата подразбира свързване на душата съ своя великъ идеалъ. Мисълъта, която Павелъ е внесълъ въ цитирания стихъ, е слѣдната: нито животътъ може да се прояви безъ умъ, нито умътъ може да се прояви безъ животъ. Животътъ и умътъ не сж двѣ различни сжщичи, независими една отъ друга. Тѣ сж тѣсно свързани помежду си и не могатъ една безъ друга. Истинската женитба, въ този случай, седи въ създаване тѣсна връзка между ума и живота, като велика цѣлокупность. Това обяснение е за тѣзи хора, у които съзнанието е пробудено; тѣзи пъкъ, на които съзнанието не е пробудено, ще правятъ разлика между ума и живота, между мъжа и жената и ще ги разглеждатъ като отдѣлни части, безъ никаква връзка. Събератъ се мъжъ и

жена да живѣятъ заедно и веднага се скарватъ, явява се споръ и разногласие между тѣхъ. Ние не осждаме женитбата, защото тя е такава радостъ за тия хора, каквато сж радоститѣ на дѣцата. Ние сждимъ само неестественитѣ положения въ живота, каквито сж гордостъта и запичането на съзнанието, защото тѣ лишаватъ човѣка отъ всѣка възможностъ за растене и правилно развитие. Гордостъта и ревността внасятъ сиромашия въ живота на човѣка, а човѣкътъ днесъ иска да бжде богатъ.

Та казвамъ: който е научилъ закона на прилежанието и на лѣнността, да направи паралелъ между гордостъта и ревността отъ една страна, и запичането и сиромашията отъ друга. Оставете настрана запичането и сиромашията, не се интересувайте отъ тѣхъ. Какъ се изразява сиромашията въ живота? — Въ липса на пари, въ нѣмане кжщи и т. н. Паритѣ, кжщитѣ, говедата сж разнообразието въ живота. Дойде ли сиромашията, и ревността иде слѣдъ нея. Тя е нейна сплътница. Павелъ казва за себе си, че билъ ревнивъ въ Любовьта. Това е другъ видъ ревностъ. Да бжде човѣкъ ревнивъ въ Любовьта, това подразбира стремежа на душата да постигне нѣщо велико въ живота. Обаче, ревността на обикновения човѣкъ го води къмъ падение. Такъвъ човѣкъ не живѣе, а се мжчи. Той и

като стане духовенъ, пакъ се мжчи. Стане богатъ, пакъ се мжчи; стане ученъ, пакъ се мжчи. Покажете ми единъ философъ въ свѣта, който да не се е мжчилъ! Защо се мжчи? — Да създаде една велика идея въ себе си. Какъ ще може да създаде човѣкъ тази велика идея въ себе си? — Като съедини всички части въ едно цѣло. За мене това ще бжде най-хубавата поезия.

Въ духовния свѣтъ всички нѣща сж поставени малко по-другояче отъ тѣзи въ физическия свѣтъ. Каквото създаде единъ човѣкъ въ духовния свѣтъ, то е общо за всички. Тамъ идеалътъ на едного е идеалъ за всички. Ако въ духовния свѣтъ нѣкой момъкъ хване една мома алабраце, тамъ никой нѣма да го пита, защо прави това. Утрѣ хване друга мома алабраце, първата нѣма да му се сърди. Ако въ физическия свѣтъ нѣкой момъкъ хване днесъ една мома алабраце, а утрѣ — друга, веднага между двѣтъ моми ще се яви споръ, ревностъ, несъгласие. Първата мома мисли, че само тя може да бжде идеалъ за този момъкъ. Той ѝ казва: „Слушай, и по-красиви моми има отъ тебе, нѣма защо да си въобразявашъ, че само ти си най-хубавата мома въ свѣта и да се сърдишъ “

Сега азъ не ви говоря нѣщо ново, но съ тия примѣри изяснявамъ нѣщата, както съществуватъ въ физическия и въ духовния

свѣтъ. И младиятъ, и възрастниятъ човѣкъ разбиратъ тия нѣща. Това сж болезнени състояния, които ние наричаме „патология на духовния свѣтъ“. За да бжде човѣкъ духовенъ, трѣбва да знае, какъ да се освобождава отъ болезненитѣ състояния на своята душа. Упражнението, което правите съ водата, има за цѣль да очисти тѣлото ви отъ утайкитѣ въ него, за да се отворятъ всички седемъ милиона пори. Тогава у васъ ще се яви външно разнообразие и вътрѣшно еднообразие. Еднообразието се заключава въ това, че всички ще се чувствувате здрави и ще намѣрите, че животътъ има смисълъ. Разнообразието се заключава въ това, че всички ще започнете да мислите свободно. Докато мислите, вие сте здрави; прѣстанете ли да мислите, вие сте болни. Докато чувствувате, вие сте здрави; прѣстанете ли да чувствувате, вие сте болни.

И тъй, ще се пазите отъ запичане на съзнанието, което се ражда отъ гордостъта; ще се пазите и отъ онази ужасна сиромашия, която е послѣдствие на ревността. Горделивиятъ човѣкъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние, трѣбва да прѣвърне гордостъта въ самоуважение. Ревнивиятъ пѣкъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние; трѣбва да прѣвърне ревността въ прилежание. Влѣзе ли човѣкъ въ закона на прилежанието, той стѣпва въ правия пѣтъ на жи-

жота. Турите ли ревността на своето мѣсто. да помага на прилежанието, това е знание. Да може човѣкъ да се освобождава отъ своитѣ болезнени състояния, въ това седи красотата на новия животъ, въ това седи силата на културния човѣкъ. Подъ нова култура ние подразбираме ново схващане, нова философия на нѣщата, съ която може да се реализира фнзи високъ идеалъ, къмъ който се стреми всѣка душа. Всѣки човѣкъ въ съзнанието си се стреми да съедини всички части на своя свѣтъ въ едно цѣло и да създаде първичния образъ на Бога въ себе си, за да има на какво да се моли.

Сега, ако ви кажа, че човѣкъ трѣбва да се самоусъвършенствува, то не е ново за васъ, но казвамъ: всѣки човѣкъ, който има любовъ въ себе си, той е на правия пѣтъ. Въ Любовта има два важни момента, два важни полюса: въ единия е животътъ на еднообразието, а въ другия е животътъ на разнообразието. Щомъ ви дотегне еднообразието, ще минете въ разнообразието, и обратно: дотегне ли ви разнообразието, ще минете въ еднообразието. Ще се учите да минавате отъ едно състояние въ друго. Попаднете ли въ еднообразието на духовния свѣтъ, веднага ще слѣзете въ физическия свѣтъ. Дойдете ли до еднообразието въ физическия свѣтъ,

ще се качите въ духовния свѣтъ. Въ това слизание и качване на съзнанието седи спасението на човѣка. Всѣки човѣкъ, който се учи и въ физическия, и въ духовния свѣтъ, той се намира въ естествения пѣтъ на живота. Да се учи човѣкъ, да се стреми къмъ съвършенство, това е естествениятъ пѣтъ на неговото развитие.

Съвършенъ може да стане само онзи човѣкъ, който се учи; не се ли учи, съвършенъ не може да стане. Нѣкои хора казватъ, че на онзи свѣтъ не могло да се учи. — Не, и тукъ ще се учите, и въ духовния свѣтъ ще се учите. Когато се казва, че вѣчно ще учимъ, това подразбира закона на съвършенството. Той е законъ на вѣчността. Съвършенството показва, че прѣди тебе има други сжщества, които сж завършили своето развитие, и ти ще се учишъ отъ тѣхъ. Слѣдъ тебе пѣкъ има много сжщества, за които ти си съвършенъ. Запримѣръ, ти може да си милосърденъ човѣкъ. Въ това отношение ти ще учишъ другитѣ на милосърдие. Прѣди тебе има други сжщества, които сж развили добродѣтели, които за тебе сж идеалъ, затова отъ тѣхъ ще се учишъ. Азъ мога да бжда идеалъ за едни; други ще бждатъ идеалъ за мене; тѣ пѣтъ ще иматъ за идеалъ трети и т. н. Най-послѣ идваме до Бога, Който е идеалъ за всички.

Нѣкой казва: „Не ми се учи. Свършихъ съ науката“. — Не, ще признаешъ въ себе си, че си лѣнивъ, и ще се обърнешъ къмъ прилежния човѣкъ. Докато научишъ закона на прилежанието, той ще бжде идеалъ за тебе. Другъ казва: „Азъ не обичамъ да се моля, завършилъ съмъ своето развитие.“ Казвамъ: щомъ си завършилъ развитието си, сега, именно, ще се молишъ. Който не се моли, той е мъртавъ човѣкъ. Молитвата е отваряне на очитѣ. Човѣкъ, като отвори очитѣ си, вижда всичката красота и хубостъ на свѣта. Само така може да се разбере дълбокиятъ смисълъ на молитвата. Нѣма по-приятно чувство за човѣка отъ това, да се моли по свобода на духа, а не насила. Който е заставенъ да се моли, той затваря очитѣ си, мижи. Това показва, че хубоститѣ на духовния свѣтъ сж затворени за този човѣкъ. Да затвори човѣкъ очитѣ си, като се моли, разбирамъ, но веднага прѣдъ него да се разкриятъ хубоститѣ на онова велико разнообразие, което сществува въ духовния свѣтъ. Нѣкой момъкъ, като хване алабраце нѣкоя красива мома, той може да я държи отдѣсно или отлѣво на себе си — това сж методи. Грѣхътъ не седи въ това, но въ прѣдпочитането на една мома прѣдъ друга, т. е. въ различието, което се прави на една форма прѣдъ друга. Вие не знаете още, дали първата мо-

ма, съ която вървите алабране, не е способна, по-умна, по-добра отъ втората, която послѣ срѣщате. Въ втората мома вие сте харесали само външността ѝ, нищо друго не знаете за нея

И тъй, вие трѣбва да подложите живота си на съзнателна критика, на единъ щателенъ анализъ, а не да гледате повърхностно на нѣщата, както дѣцата нареждатъ своитѣ кубчета. Вие трѣбва да знаете, на кое мѣсто да турите всѣко кубче. Тѣй трѣбва да ги нареждате, че нийдѣ да не остане празнина въ живота ви. Всѣка частъ отъ вашия животъ ще туряте на мѣстото. Като изучите нѣщата въ положението, въ което се намирате, ще създадете своя свѣтъ, отново ще разглобите частитѣ му, ще образувате отъ тѣхъ другъ, подходящъ за васъ свѣтъ и т. н. Така не прѣкъснато ще разглобявате и ще сглобявате частитѣ на своя животъ, като възлизате стѣпка по стѣпка нагорѣ въ Божествения свѣтъ. Това сж вътрѣшни процеси на съзнанието, изучаването на които прѣдставлява цѣла наука. Това е красивата страна на живота, фигуративно прѣдставена. Имате ли този идеалъ — да влѣзете въ Божествения свѣтъ, да наслѣдите Царството Божие — вие ще надделѣете всички болезнени състояния у васъ, както и всичитѣ недѣзи, които се явяватъ у васъ, било по наслѣдство, било по невѣжество. Грѣхътъ

е мъчително болезнено състояние на душата, от което великитѣ, разумнитѣ същества се стремятъ да избавятъ човѣчеството. Отъ това гледище, страданието е методъ за лѣкуване на хората отъ грѣха.

Сега, ще ви прѣдставя отъ друга страна идеята за момъка или момата съ тѣхното „алабраце“. Прѣдставете си че нѣкой красивъ момъкъ се разхожда алабраце съ една грозна мома. По едно врѣме той срѣща друга мома, по-грозна отъ неговата и си казва: „Ще напусна моето алабраце и ще хвана тази, по-грозната мома, и съ нея ще вървя изъ улицитѣ“ Какво ще каже въ този случай първата мома?—Тя ще се върне дома си обидена, унижена, че той прѣдпочита по-грозната прѣдъ нея, но веднага ще се окопити; въ нея ще се събуди сила и мощъ и ще каже: „Азъ ще му дамъ да разбере! Този човѣкъ не е достоенъ за моята любовъ, не заслужава да го погледна повече. Не искамъ да го зная!“ Ако втората мома бѣше по-красива, първата щѣше да плаче, да се отчае, и въ нея щѣше да се събуди ревностъ. Но щомъ втората мома е по-грозна, въ първата се събужда гордостъ. Питамъ красивата мома: „Защо плачешъ?“—По красива отъ мене дойде и ме замѣсти. Питамъ грозната мома: „Защо стана така горда, надмѣнна?“ — По-грозна отъ мене дойде и

ме замѣсти. Какво се постига въ единия, или въ другия случай?

Сега азъ ви говоря за процеси, които ставатъ въ съзнанието. Всички процеси, които ставатъ вънъ, въ физическия свѣтъ, ставатъ и вътрѣ, въ духовния свѣтъ. Щомъ се разбератъ вътрѣшнитѣ състояния у човѣка, ще се разбератъ и външнитѣ промѣни, които ставатъ съ него. Нѣкой пжтъ човѣкъ пада духомъ. Защо? — По-красиво „алабраце“ дошла. Нѣкога се възгордѣе. Защо? — По-грозна мома дошла. Това сж двѣ различни състояния, двѣ различни опитности, прѣзъ които човѣкъ минава. Ако човѣкъ разбира дълбокия смисълъ на тия отношения, ще каже на по-красивата мома: „Ела, сестра, при насъ! Ти ще бждешъ общъ идеалъ и за двама ни“. Ако дойде по-грозната мома, ще ѝ каже: „Ела, сестра, ще те поставимъ на твоето мѣсто“. Като частъ отъ цѣлото, тѣ я поставятъ на нейното мѣсто. Въ цѣлото тя не е грозна. Нѣма грозни нѣща въ свѣта! Грозота сжществува само тамъ, дѣто частитѣ не сж поставени точно на своитѣ мѣста. Поставите ли ги на мѣстата имъ, ще видите, че въ Божествения свѣтъ нѣма противорѣчия, нѣма грозни нѣща. Нѣкоя идея изглежда грозна само затова, защото не е поставена въ ума ви на това мѣсто, което Богъ ѝ опрѣдѣлилъ. Вие я виждате противорѣчива,

защото е въ сѣнка. Поставете ли я, обаче, на нейното мѣсто, тя става красива

И тъй, бждете носители на новата култура! Много работа прѣдстои за хората на новитѣ врѣмена. Всички хора, на които съзнанието е пробудено, разбиратъ, защо живѣятъ. Тѣ търсятъ дълбокия смисълъ на нѣщата, размишляватъ, учатъ и прилагатъ, и по такъвъ начинъ ставатъ творци на своитѣ идеи. Живѣятъ ли така, противорѣчията прѣдъ тѣхъ изчезватъ. Дойде ли нѣкоя противорѣчива идея въ ума имъ, тѣ и казватъ: ела на мѣстото си! Дойде сиромаштъ при тѣхъ. Ще го хванатъ и ще го турятъ на мѣстото му. Дойде богатиятъ при тѣхъ. И него турятъ на мѣстото му. Хванатъ учениятъ — ще го турятъ на неговото мѣсто. Хванатъ простиятъ — ще го турятъ на неговото мѣсто. Хванатъ светията, майката, бащата — и тѣхъ ще турятъ на мѣстата имъ. Само така може да се придобие вжтрѣшното щастие. Само така може да дойде Любовта въ души тѣ на хората.

Любовта, това е Великото Начало, което се проявява въ насъ. Любовта е завършенъ процесъ, който е поставилъ всѣко нѣщо, всѣка частъ на своето мѣсто. Да любишъ, значи да поставишъ всички части на своето мѣсто и да образувашъ отъ тѣхъ цѣлото. Това е вжтрѣшенъ процесъ на съзнанието. Всѣки може да намѣри частитѣ на цѣлото въ себе си

още сега, а не слѣдъ хиляди и милиони години. Успѣе ли човѣкъ да постигне това нѣщо, той е въ закона на съвършенството и става възрастенъ, на 33 години.

Въ заключение на всичко това, питамъ: какво трѣбва да направи горделивиятъ, за да се освободи отъ своето болезнено състояние? — Да внесе въ себе си самоуважението. Какво трѣбва да направи ревнивиятъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние?— Да стане прилеженъ.

Казвамъ: като живѣете въ физическия свѣтъ, като живѣете и въ духовния свѣтъ, на всички прѣдстои великата задача, да бъдете носители на новитѣ идеи. Новитѣ вѣрвания изискватъ герои! За героя нито свѣтътъ съ своитѣ изкушения, нито страданията, нито смъртъта сж въ състояние да го смъкнатъ отъ неговото мѣсто. Новиятъ човѣкъ е човѣкътъ на безсмъртието, на Вѣчния Животъ.

31 августъ, 1928 г.

— — — — —